

KODEKS

PONAŠANJA I ETIKE INSPEKTORA

Predmet i primena

Član 1

Kodeksom ponašanja i etike inspektora (u daljem tekstu: Kodeks) utvrđuju se načela i pravila profesionalnog i etičkog ponašanja i standardi integriteta inspektora.

Kodeks se primenjuje u skladu sa zakonom i kodeksima kojima se utvrđuje ponašanje državnih službenika i zaposlenih u organima autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave, kao poseban oblik tih kodeksa namenjen inspektorima.

Izrazi koji se upotrebljeni u ovom kodeksu u gramatičkom muškom rodu podrazumevaju muški i ženski rod lica na koje se odnose.

Ciljevi Kodeksa

Član 2

Ciljevi ovog kodeksa su osnaživanje integriteta i profesionalnih i etičkih normi ponašanja inspektora, pomoć i putokaz inspektorima kada su suočeni sa etičkim i profesionalnim nedoumicama, unapređenje ugleda inspekcije i inspektora, obavešavanje javnosti o ponašanju koje ima pravo da očekuje od inspektora, jačanje poverenja u inspekciju i rad inspektora i unapređenje profesije inspektora.

Na koga se Kodeks primenjuje

Član 3

Inspektor je dužan da se pridržava odredaba ovog kodeksa.

Ponašanje inspektora suprotno odredbama ovog kodeksa predstavlja povredu radne dužnosti, u skladu sa zakonom.

Nezadovoljna lica, u slučaju povrede ovog kodeksa, mogu podneti pritužbu na rad inspektora, odnosno obratiti se unutrašnjoj kontroli inspekcije ili organima koje štite prava građana i privrede.

Odredbe ovog kodeksa primenjuju se i na službenike koji nisu inspektori, a koji su ovlašćeni za vršenje inspekcijuskog nadzora.

Zakonito i pravilno postupanje

Član 4

U vršenju inspekcijskog nadzora i obavljanju drugih inspekcijskih poslova inspektor postupa u skladu sa zakonom i drugim propisima, pravilima struke i odredbama i duhom ovog kodeksa, u okviru propisanih ovlašćenja, saglasno svrsi zakona i cilju zbog koga je ovlašćenje dato, a u skladu sa pravilima zdravog razuma i logike.

Inspektor samostalno postupa i odlučuje u svakom konkretnom slučaju, uvažavajući sve okolnosti slučaja.

U vršenju inspekcijskog nadzora i obavljanju drugih inspekcijskih poslova, inspektor postupa s dužnom pažnjom, prema zakonu, pravilima struke i dobroj praksi (pažnja dobrog inspektora).

Inspektor izbegava takvo tumačenje odredaba zakona i drugih propisa kojim se ne bi ostvario ili bi se ugrozio smisao i cilj zakona i drugog propisa, odnosno kojim bi se stvarale apsurdne i nepravilne posledice.

Inspektor nastoji da razume suštinu stvari i pravo značenje, cilj, logiku i mesto pravne norme, kako bi mogao da donese ispravnu, odmerenu, uravnoteženu i logičnu odluku.

Inspektor se pridržava načela srazmernosti i pravičnosti u postupanju i donošenja odluka. Ovo posebno važi kada se radi o beznačajnim propustima, čije posledice su odsutne ili neznatne i koji ne zavređuju intervenciju inspektora i preduzimanje mera.

Inspekcijska ovlašćenja primenjuju se tako da ne izazovu veće štetne posledice od onih koje bi nastupile da inspekcijsko ovlašćenje nije primenjeno.

Inspektor će da sasluša učesnike u postupku, istraži i pokuša da otkrije uzroke određene pojave, svestrano razmotri slučaj i odmeri razloge u korist i protiv određene odluke, pre nego što donese svoj sud.

U složenijim stvarima, kada je inspektor u nedoumici oko načina postupanja, zatražiće mišljenje kolege inspektora, rukovodioca ili unutrašnje kontrole inspekcije ili će se obratiti stručnim licima u nadležnom organu ili telu za mišljenje o tome koji način postupanja se preporučuje.

Zaštita javnog interesa

Član 5

Pri vršenju inspekcijskog nadzora i donošenja odluka inspektor je dužan da vodi računa o javnom interesu i rizicima po zaštićena dobra i prava, i da, saglasno tome, svoje profesionalne obaveze stavi iznad privatnog interesa.

Inspektor ne koristi svoju poziciju na uštrb javnog interesa, niti dozvoljava drugima da to čine.

Inspektor ne dozvoljava da njegov privatni interes ili privatni interes njegove porodice dođe u sukob s javnim interesom.

Prevenција i saveti pre i umesto kažnjavanja

Član 6

Inspektor je dužan da prevashodno postupa preventivno i da podstiče dobrovoljnu primenu zakona.

Inspektor razume da je cilj inspekcijskog nadzora da se preventivnim delovanjem ili izricanjem mera ostvari zakonitost i bezbednost poslovanja i postupanja nadziranih subjekata i spreče ili otklone štetne posledice po zakonom i drugim propisom zaštićena dobra, prava i interese (život i zdravlje ljudi, bezbednost, imovina, prava i interesi zaposlenih i radno angažovanih lica, zdrava životna sredina, zdravlje i dobrobit biljaka i životinja, privredni razvoj, poštena tržišna utakmica, javni prihodi, komunalni i prostorni red i dr).

Inspektor shvata da kažnjavanje nije cilj ni svrha inspekcijskog nadzora i da ne treba i ne sme da postoji obaveza ili naređenje da se u inspekcijskom nadzoru pronađe nezakonitost kod nadziranog subjekta, a posebno ne bilo kakva greška, propust, nepravilnost i nedostatak, i da mu se odredi sankcija, nego da je otkrivanje nezakonitosti i prekršaja ishod pravilno izvedenih dokaza i utvrđenog činjeničnog stanja.

Inspektor pruža stručnu i savetodavnu podršku i pomoć nadziranim subjektima ili licu koje ostvaruje određena prava u nadziranom subjektu ili u vezi sa nadziranim subjektom.

Inspektor vodi računa da neznanje i neukost nadziranog subjekta ili druge stranke ili lica ne prouzrokuje štetu tom ili drugom licu, odnosno zaštićenom dobru ili pravu, odnosno javnom interesu.

Razumevanje i uvažavanje privrednika

Član 7

Inspektor razume šta znači poslovati na tržištu i koji je značaj privrednih subjekata i privrednog poslovanja, preduzetništva i preduzetničkog duha za ekonomski rast i razvoj, zapošljavanje, investicije, stvaranje nove vrednosti, stabilnost javnih finansija i budžet.

Inspektor ne stvara i ne podstiče stvaranje pogrešne slike o tome da su privrednici, samim tim što se bave privrednim poslovanjem, učinioci kašnjevih dela i da neumitno krše zakon.

U obavljanju posla i odnosu prema nadziranim subjektima, inspektor teži da pomogne poslovnom uspehu privrednih subjekata.

Inspektor se stara o tome da vršenjem svojih ovlašćenja ne ometa redovan proces rada, odnosno obavljanja delatnosti, odnosno da ometanje svede na najmanju moguću meru.

Tolerancija neznatnih rizika

Član 8

Inspektor razume da su greške, propusti i nedostaci pratilac svakog poslovanja i da beznačajni propusti nisu vredni pažnje inspektora i ne povlače njegovu intervenciju i preduzimanje mera.

Inspektor je svestan toga da inspekcija interveniše samo kod onih nivoa rizika i onih nepravilnosti kod kojih ima smisla to činiti, a da se vreme i sredstva ne troše bespotrebno, nesrazmerno i nepravično na rizike koji su neznatni, niti na beznačajne propuste.

Komunikacione veštine

Član 9

Prema privrednicima, licima koja rade u privrednim subjektima i drugim licima inspektor se ophodi profesionalno, sa dužnim poštovanjem, ljubazno, pristojno i obzirno, zainteresovano, angažovano i strpljivo.

Inspektor ima ovlašćenje da od učesnika u postupku i drugih lica zahteva da se ponašaju pristojno, obzirno, sa dužnom pažnjom i poštovanjem, kao i da se uzdrže od svakog postupka i ponašanja koje bi dovelo u pitanje ugled državnih organa.

Nulta tolerancija za korupciju

Član 10

Inspektor ne sme da zloupotrebljava svoj službeni položaj, ne toleriše korupciju i dužan je da se bori protiv svakog njenog oblika.

Inspektor kontinuirano jača svoje etičke standarde i analizira rizike od korupcije, kako bi predupredio pojavu koruptivnih radnji i pojava.

Inspektor za svoj rad ne sme da traži, niti da prima, odnosno da dozvoli drugom licu da u njegovo ime ili za njegovu korist primi mito.

Samostalnost i odgovornost

Član 11

Inspektor je samostalan u vršenju inspeksijskog nadzora i obavljanja posla inspektora, vođenju postupka, izvođenju dokaza, utvrđivanju činjenica, donošenju odluka, izricanju mera i davanju preporuka.

Inspektor je za svoj rad lično odgovoran.

Inspektor obavlja posao samostalno, bez nezakonitog spoljašnjeg uticaja, ograničenja, nagovaranja, pritisaka, pretnji ili mešanja. Inspektor brani samostalnost od političkih pritisaka, intervencija i uticaja, i u slučaju ugrožavanja ili narušavanja samostalnosti potražiće zaštitu od rukovodioca, unutrašnje kontrole inspekcije ili drugog nadležnog organa.

Niko ne sme iskorišćavanjem službenog položaja ili ovlašćenja, prekoračenjem granica svojih ovlašćenja, nevršenjem svoje dužnosti ili na drugi način onemogućavati ili ometati inspektora, odnosno službenika ovlašćenog za vršenje inspeksijskog nadzora u obavljanju inspeksijskog nadzora i preduzimanju mera i radnji na koje je ovlašćen.

Samostalnost u rešavanju omogućava inspektoru da samostalno utvrđuje činjenice i okolnosti u inspeksijskom nadzoru i službenoj savetodavnoj poseti, i da, na osnovu slobodne ocene dokaza i utvrđenih činjenica i okolnosti u svakom konkretnom slučaju, utvrđuje da li postoje nezakonitosti, nepravilnosti, nedostaci ili propusti, i, u slučaju da utvrdi da postoje i da je potrebna intervencija, izriče mere i daje preporuke.

Samostalnost inspektora u odlučivanju može biti ograničena samo zakonom ako je propisano da je inspektor obavezan da postupi po nalogu ili zahtevu drugostepenog organa, nezavisnog organa, javnog tužioca i suda.

Samostalnost inspektora nije narušena kada rukovodilac, unutrašnja kontrola inspekcije, drugi organ, stranka ili treće lice od inspektora traži ili preporučuje da postupi zakonito, pravilno, savesno i ujednačeno, saglasno načelu predvidivosti, prema postojećoj pravnoj praksi, odnosno u skladu sa aktom o primeni propisa, vodeći računa i o ranijim odlukama donetim u istim ili sličnim inspeksijskim, odnosno upravnim stvarima.

Inspektor ne traži veštačke razloge da se oglasi nenadležnim za postupanje, niti da svoju odgovornost i svoj posao neopravdano prebaci na nekog drugog.

Stručnost

Član 12

Uslov za kvalitetno obavljanje posla inspektora je praćenje promene propisa i prakse, kao i standarda Evropske unije i drugih međunarodno prihvaćenih standarda, stručno usavršavanje, održavanje visokog nivoa i nadograđivanje znanja, inspektorskih veština i ličnih kvaliteta.

Inspektor treba da poseduje teorijsko i praktično znanje i veštine potrebne za odgovorno, stručno i delotvorno obavljanje posla.

Fer tretman

Član 13

Inspektor je dužan da svoj posao obavlja odgovorno, savesno, pošteno i nepristrasno, postupajući u dobroj veri.

Inspektor radnje preduzima bez odugovlačenja, sa kvalitetnom i celovitom pripremom za vršenje nadzora, tako da se nadziranim subjektima ne stvara nepotreban administrativni i finansijski teret.

Učestalost i trajanje inspeksijskog nadzora ograničavaju se na nužnu meru.

Zaštita opravdanih (legitimnih) očekivanja

Član 14

Inspektor postupa u skladu sa propisima i saglasno odlukama koje je inspekcija donela u istim ili sličnim inspekcijским, odnosno upravnim stvarima, osim ako postoji opravdani razlog da od toga odstupa, a što se posebno obrazlaže.

Savesna strana koja se pouzda u inspekcijску praksu i njenu ujednačenost ne treba da bude osujećena u svojim opravdanim (legitimnim) očekivanjima.

Poverljivi podaci

Član 15

Poverljive informacije koje je saznao u obavljanju posla, inspektor je dužan da čuva i ne sme da ih koristi ili saopštava drugim licima, osim u svrhe vršenja službene dužnosti.

Integritet i profesionalno ponašanje

Član 16

Inspektor promoviše visoke standarde profesionalnog ponašanja i integriteta i pridržava ih se u cilju održavanja i jačanja poverenja javnosti u rad inspekcija i inspektora.

Inspektor je dužan da se uzdržava od neprikladnog ponašanja, da stalno postupa u skladu sa moralnim standardima svoje profesije i da štiti profesionalni i lični ugled i dostojanstvo i ugled profesije inspektora.

Međusobni odnosi

Član 17

Međusobni odnosi inspektora zasnovani su na poverenju, poštovanju, iskrenosti, uzajamnoj pomoći, toleranciji, solidarnosti i kolegijalnosti.

Inspektor je dužan da razvija i održava dobre odnose i stručnu saradnju sa drugim inspektorima.

Inspektor u višem zvanju treba da kolegama u nižim zvanjima, a naročito pripravnicima, posveti dovoljno vremena, pažnje i vaspitnog uticaja da bi im preneo svoja stručna znanja i iskustva.

Uslovi rada

Član 18

Inspektor ima pravo na resurse potrebne za kvalitetno obavljanje posla u skladu sa zakonom, drugim propisom i ovim kodeksom, i to pravo na radni prostor, platu koja odgovara stručnosti i rizicima posla, i odgovarajuću opremu.

Inspekcije, odnosno nadležni organi preduzimaju mere radi obezbeđenja potrebnih i podsticajnih uslova rada inspektora, njihovog profesionalnog usavršavanja i pravne zaštite.

Javnost i upoznavanje sa Kodeksom

Član 19

Koordinaciona komisija objavljuje ovaj kodeks na svojoj internet stranici.

Inspekcije su dužne da ovaj kodeks objave na internet stranici, kao i da ga istaknu na javnom mestu u inspeksijskom organu.

Svaka inspekcija dostavlja ovaj kodeks svim svojim inspektorima, koji su dužni da se upoznaju sa njegovim odredbama.

Stupanje na snagu

Član 20

Ovaj Kodeks stupa na snagu narednog dana od dana donošenja, a počinje da se primenjuje od 1. januara 2019. godine.